

Oikeusoppineet arvostelevat rajusti urkintalakia

8.6.2007 09:10 — Petri Sajari

Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltava sähköpostien urkintalaki on oikeusoppineiden mielestä kansalaisten perusoikeuksien kannalta hyvin ongelmallinen.

Oikeusoppineet pitävät tuoretta liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusta sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamiseksi hyvin ongelmallisena. Professoreiden mielestä ehdotus heikentäisi kansalaisten perusoikeutta luottamukselliseen viestintään.

- Kysymys on siitä, asetetaanko joidenkin yritysten varallisuusetu tärkeämmäksi kuin kansalaisten perus- ja ihmisoikeudet, sanoo Vaasan yliopiston oikeustieteen professori **Asko Lehtonen**.

Hän on erikoistunut informaatioteknologiaa koskevaan lainsäädäntöön.

Ministeriön työryhmä esittää yrityksille oikeutta tarkkailla sellaisen työntekijän sähköpostiliikennettä, jota epäillään yrityssalaisuuksien vuotamista.

Turun yliopiston valtiosäätöoikeuden professori **Veli-Pekka Viljasen** mielestä ehdotuksessa ei ole tehty riittävää punnintaa, asetetaanko yritysten etu kansalaisten perusoikeuksien edelle.

- Kyseessä on pitkälle viestinnän salaisuuden piiriin ulottuvien tietojen käsittelystä. Näin pitkälle meneviä valtuuksia ei ole Suomessa aikaisemmin annettu edes viranomaisille, Viljanen sanoo.

Suomessa poliisin pitää hakea tuomioistuimesta lupa teletunnistetietojen tarkkailuun. Työryhmän ehdotuksessa yrityksillä olisi vain ilmoitusvelvollisuus tietosuojavaltuutetulle.

Viljasen mukaan julkisuudessa ei ole kerrottu, että yritysten

lisäksi valvontaoikeudet annettaisiin myös yhteisötilaajille eli esimerkiksi yliopistoille ja kirjastoille.

Viranomaisvaltuuksia laajempien oikeuksien myöntäminen yrityksille on myös Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden professorin **Olli Mäenpään** mielestä keskeinen epäkohta ehdotuksessa. Hän muistuttaa, että viranomaiset voivat laillisesti rajoittaa perusoikeuksia yleisen turvallisuuden nimissä.

- Jos viranomaisoikeutta osittain laajemmat valtuudet annetaan yksityiselle taholle, se on aivan uusi tie Suomen oikeusjärjestelmässä. Se on pelottava suunta, Mäenpää sanoo.

Hänen mielestään viranomaisvalvonnan siirtyminen taka-alalle horjuttaisi koko oikeusjärjestelmää.

- Silloin siirryttäisiin lännen meininkiin, jossa jokainen ottaisi oikeuden omiin käsiinsä, vaikka valtuudet olisivatkin lailla säädetyt.

Yrityssalaisuuksien vuotajalle tietojen kuljettaminen työpaikalta onnistuu Lehtosen mukaan selvästi sähköpostia varmemmin esimerkiksi vartaloon piilotetulla mikrosirulla.

- Sen käsityksen tueksi, että yrityssalaisuuksia välitettäisiin erityisesti sähköpostin välityksellä, ei ole mitään näyttöä. Ilmi tulleet tapaukset viittaavat aivan muihin keinoihin kuin sähköpostiin. Yritysten tarve sähköpostitietojen valvontaan on täysin epäselvä, Lehtonen sanoo.

Mäenpään mielestä ehdotus on ylimitoitettu juuri siksi, että yrityssalaisuuksien vuotaminen muilla keinoilla kuin sähköpostitse on niin helppoa.

- Jos haluttaisiin pitävä järjestelmä, pitäisi puuttua myös kirjesalaisuuteen. Silloin käyttöön pitäisi ottaa samanlainen järjestelmä kuin vankiloissa, joissa kirjeet avataan, ihmiset läpivalaistaan ja muistitikut tutkitaan, Mäenpää sanoo.

- Onko yhden mahdollisen yrityssalaisuuden vuotamiskanavan tukkiminen ihmisoikeuksia tärkeämpää varsinkin, kun sen tukkiminen ei yrityssalaisuuksien vuotamista estäisi, Lehtonen kysyy.

Eurooppaoikeuden professori **Tuomas Ojanen** Turun yliopistosta muistuttaa, että Suomi on kansainvälisillä sopimuksilla sitoutunut kunnioittamaan ihmisoikeuksia.

- Euroopan unionissa viestinnän luottamuksellisuus nauttii perusoikeussuojaa, kuten EU:n perusoikeuskirja osoittaa. Tämä koskee myös sähköpostien otsikko- ja lokitietoja. Lisäksi Suomi on muiden jäsenmaiden tavoin sitoutunut Euroopan

ihmisoikeussopimukseen, Ojanen sanoo.

Tehokkainta ja halvinta oli Lehtosen mielestä työntekijöiden ja työnantajan välisen luottamuksen lujittaminen. Valvonnan lisääminen ei salaisuuksien leviämistä hänen mielestään estä.

- Voidaanhan valvovaa henkilökuntaakin lahjoa. Tästä on jo näyttöä, Lehtonen sanoo.

Suomessa urkintalakia on puolustanut voimakkaasti Nokia.

<http://www.digitoday.fi/viihde/2007/06/08/oikeusoppineet-arvostelevat-rajusti-urkintalakia/200714181/66>